

Mladi za napredek Maribora 2013

30. srečanje

Tam dol' na ravnem polju

Raziskovalno področje ZGODOVINA

0ēđ !KOP VOAT W▷ÖEĀ W≠OZAOEVT O P ĚŠŠOXÖOZĀ PUR
T ^} đ !KĀ P OĀ VÒÜŎŎĪĀ P O V OŠROĀ OŠĀ VĀ Ő ŠÒVCE
¥[|akÖOUT Ā P VU P OĀ US OŠĀT OĪ O UÜ

Februar 2013

Tam dol' na ravnem polju

*Tam dol' na ravnem polju,
steji, steji en beli grad,
tam dol' na ravnem polju
steji en beli grad.*

*Pod gradom pa špancira
en zavber, zavber fantič mlad,
pod gradom pa špancira
en zavber fantič mlad.*

*Skroz okno dohi gleda
ena zavber zavber deklica,
skroz okno dohi gleda
ena zavber deklica.*

*Oj, fantič pridi k meni,
saj sama, sama sem doma,
oj, fantič pridi k meni,
saj sama sem doma.*

*Jaz bi že prišel k tebi,
pa se, pa se bojim zaspāt,
jaz bi že prišel k tebi,
pa se bojim zaspāt.*

*Nič se ne boj zaspāt,
saj imam, saj imam petelinčke tri,
nič se ne boj zaspāt,
saj imam petelinčke tri.*

*Ta prvi mi zapeje,
ko je ur'ca, ur'ca polnoči,
ta prvi mi zapeje,
ko je ur'ca polnoči.*

*Ta drugi mi zapeje,
ko je ur'ca, ur'ca dve al' tri,
ta drugi mi zapeje,
ko je ur'ca dve al' tri.*

*Ta tretji mi zapeje,
ko se dela, dela beli dan,
ta tretji mi zapeje,
ko se dela beli dan.*

*Petelinčki so zapeli,
a fantič, fantič je zaspal,
petelinčki so zapeli,
a fantič je zaspal.*

*Jaz grem od ljub'ce svoje
ves truden, truden in zaspan,
jaz grem od ljub'ce svoje
ves truden in zaspan.*

*Prekleta ta ljubezen,
oj, kam, oj, kam me ta pelja,
prekleta ta ljubezen,
oj kam me ta pelja.*

KAZALO

POVZETEK.....	4
UVOD.....	5
1.0 RAVNO POLJE IN KUNGOTA.....	6
1.1. Lastniki posesti v 19. stoletju.....	8
1.2. Šentjanž del gosposčine Ravno polje	11
1.3. Okraj Ravno polje po popisu hiš iz leta 1754.....	12
1.4. Ravno polje in Vurberk nasprotnici na desnem in levem bregu Drave in uboj grofa Herbersteina 1677.....	12
1.5. Ravno polje je bilo zibelka sodobne ovčereje na Štajerskem.....	21
1.6. Vojaške vaje in manevri.....	22
2.0 NASTANEK IN ZGODOVINA DANAŠNJE VASI STARŠE OB REKI DRAVI.....	24
2.1. Šola.....	32
2.2. Intervju z nekdanjo učiteljico ga. Terezijo Kumer.....	35
3.0 ZAKLJUČEK.....	38
4.0 VIRI.....	39
4.1 Literatura.....	39
4.2 Spletni viri.....	39

POVZETEK

Na podlagi izražene želje mladostnic v skupini se bomo poglobili in raziskali značilnosti Dravskega polja, njegovi zgodovini in razvoja danes . Ob Dravskem polju bomo podrobneje spoznavali reko Dravo – reko življenja s krajinskim parkom. V sklopu raziskovalne naloge si bomo podrobneje ogledali in raziskali kraje, ki dajejo še vedno poseben pečat Dravskemu polju :

- Grad Vurberk
- Hiša Jurija Khreusla
- Dvorec Ravno polje
- Dvorec v Staršah
- Sakralni spomeniki Ptujška Gora, Šentjanž na Dravskem polju
- Zgodovinski spomeniki
- Šolske stavbe (intervju z eno izmed upokojenih učiteljic v Staršah ga. Terezijo Kumer)

UVOD

Kombi je enakomerno drdral po ne najboljši cesti. Učitelj Miha, tokrat v vlogi šoferja, je povsem mirno prenašal čebljanje nas, nemirnih najstnic Doma Antona Skale. Naše klepetanje so prekinile besede učiteljice Natalije, ki so nas opozorile na grad pred nami. Ni bil najbolj privlačen na pogled. A pritegnila nas je zgodba o ljudeh, ki so živeli za temi zidovi. Čebljanje je potihnilo in pozorno smo poslušali učiteljico Natalijo. Odpiral se nam je nek nov svet, neznan in privlačen. Vračali smo se v davni čas in ga ob pripovedovanju učiteljice podoživljali. Bile smo grofične, spletične... Postale smo pozorne na okolico: Vurberk, Ravno polje, Šentjanž, Ptujška gora. Kako zanimivi so naši kraji, kako zanimiva je zgodovina teh krajev. Odločili smo se, da jo raziščemo.

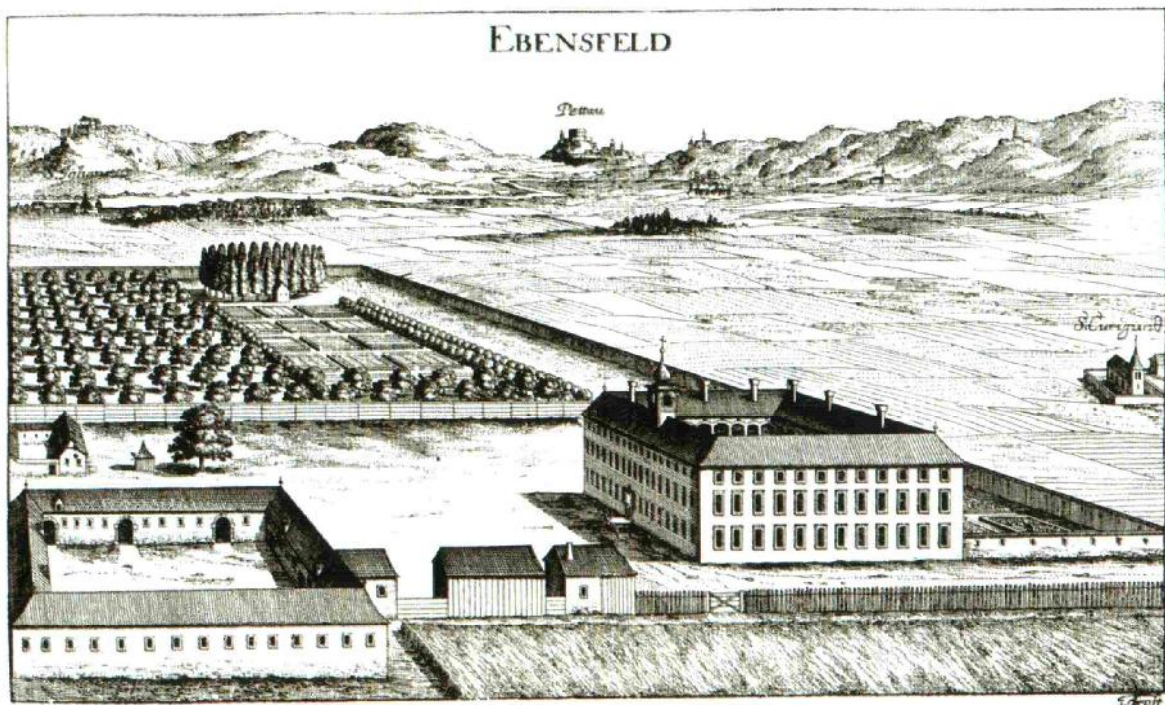
V nadaljevanju lahko preberete kaj smo pri našem raziskovanju Ravnega polja izbrskale.

Slika 1: GRAD, opevan v narodni pesmi (foto: N. Ekart Mislela)

1. RAVNO POLJE IN KUNGOTA

Ime gosposčine **Ravno polje** – Ebensfeld se pojavi leta 1586, čeprav je že leta 1265 izpričana na desni strani Drave pristava gospostva Vurberk, ki je najbrž njegova zasnova. Novo grajsko stavbo je 1670 zgradil grof Galler. Lastniki gosposčine so bili gospodje Ptujski, Stubebergi, Gallerji, Sauerji, Herbersteini in zadnja družina Muzek. H gosposčini Ravno polje je spadal do leta 1917 tudi Šentjanž. Okraj Ravno polje je po popisu hiš iz leta 1754 štel 373 podložniških hiš v 28 krajih severno in južno od Drave. Ravno polje in Vurberk sta bili sosednji gosposčini na desnem in levem bregu Drave. Njun večni spor zaradi ribolovnih pravic v Dravi je privedel leta 1677 do uboja grofa Jurija Gunterja Herbersteina.

| Dvorec Ravno polje leta 1681 | Schloss Ravno polje im Jahre 1681 | Ravno polje manion in 1681 |

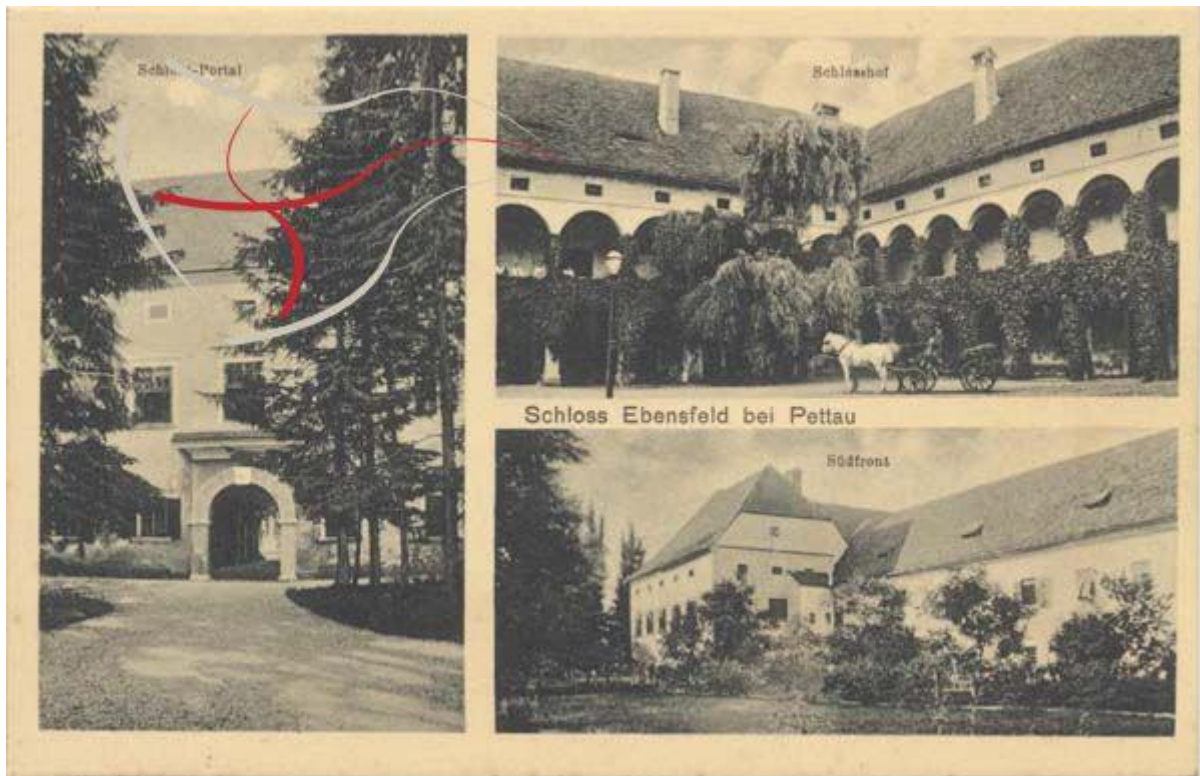
Slika 2: Grad Ravno polje, slika vzeta iz knjige: Starše, Kapital 2004, stran 26.

Vas **Kungota**, nekoč Sv. Kungota, je ena izmed številnih vasi na Dravskem polju in se od ostalih vasi loči po tem, ker je nekoč imela velik grad, Ravno polje, od katerega so danes ostale le še ruševine nekoč lepega nižinskega dvorca z njegovo slikovito preteklostjo. Številni ljudje ne vedo, da Ravno polje ni ime za vas, temveč le za graščino, ki je bila nekoč sedež zemljiške gospoščine, upravnega in nabornega okraja ter sodišča. Sv. Kungota se v pisnem viru prvič omenja leta 1328, ko je 1438. leta umrl Friderik IX., zadnji moški član rodbine Ptujskih, so sestavili seznam listin, ki so izkazovale njegovo zemljiško lastnino. V arhivskem registru gospoščine Vurberk je navedeno kupno pismo Jorga Pernamberja, ki je prodal gospodu Frideriku Ptujskemu 18 hub v Hajdošak pri Sv. Kunigundi. V starejši literaturi so navajali kot prvo omembo Kungote iz leta 1443 po fevdni knjigi Friderika III., za katerega je ohranjena listina, v kateri se omenja, da je Viljem Guntschaher imel v fevdu tri hube, ki ležijo v Gerečji vasi pri Sv. Kunigundi v župniji Sv. Martina. Hkrati z rastjo okoliških zaselkov pa se je razvijala tudi gospoščina Ravno polje. Zanesljivo je na tem mestu, kjer je bila kasneje zgrajena graščina že leta 1265 omenjena pristava gospostva Vurberk, ki je imela na desni strani Drave sedem vasi. Že iz prve omembe Kungote in pristave Ravno polje je vidna povezanost z gospostvom Vurberk in Ptujskimi gospodi. Neža Ptujška, sestra Friderika, je bila prvič poročena z grofom Majnhardom Goriškim. Drugič se je leta 1432 poročila z Leopoldom Stubenbergom,. Ko je 6.1. 1438 umrl njen brat, Friderik Ptujski, zadnji moški potomec te rodbine, sta veliko posest Ptujskih podedovali s sestro Ano, poročeno Schaumberg. Posest je vsebovala lastne posesti, deželno knežje fevde, med katerimi je tudi v deželnoknežjem urbarju prej omenjena pristava Ravno polje, cerkvene posesti in urade. Končna razdelitev je bila opravljena in potrjena šele leta 1441 na Ptuj 22. Decembra. Neža Stubenberška je poleg številnih drugih posesti dobila tudi vurberško posest in s tem tudi prej imenovano pristavo. S pogodbo dne 21. Junija 1596 je Felicijan Herberstein, lastnik gradu Hrastovec, prodal svojemu bratrancu Juriju Žigi Herbersteinu svojo lastno posest na Dravskem polju, ki jo je popisal v posebnem urbarju, neki vinograd v Halozah v vinogradniškem okolišu Luke Szekelyia ter travnik pri Sv. Kunigundi na Dravskem polju.¹

¹ Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, strani od 41 do 44.

1.1 Lastniki posesti v 19. stoletju

Leta 1917 je dvorec Ravno polje s pripadajočim posestvom kupil deželni grof Jožef Herberstein – Proskau, lastnik posesti Ptujski grad, Vurberk in Hrastovec. Veleposestvo je ta 1932 v času agrarne reforme izgubilo precej zemljišč, del pa je dobil za odpravnino s posestvom vred računovodja Josip Muzek. Po njem ga je podedoval sin Josip Muzek in hči Olga Muzek poročena Greif. Po vojni je posestvo prešlo v last splošnega ljudskega premoženja, grad pa je ostal delno v lasti Muzekov.²

Slika 3: Napis na razglednici: Schloss Ebenfeld bei Pettau, leto: nedatirano. Slika vzeta iz knjige: Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, stran 152.

² Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, stran 47.

Slika 4 in 5: Dvorec Ravno polje danes (foto: N. Ekart Misleta)

Slika 6: Znameniti drevored divjega kostanja v Kungoti (foto: N. Ekart Misleta)

1.2 Šentjanž del gosposčine Ravno polje

Najtesneje je z Ravnim poljem povezana gosposčina Šentjanž na Dravskem polju, saj je bila pogosto tudi njen sestavni del.

Slika 7: Vas Starše in brod čez Dravo leta 1681, slika vzeta iz knjige: Starše, Kapital 2004, stran 24.

Samostojno gospostvo Šentjanž je bilo leta 1617 last grofov Stubenberg, nato je bila posest združena z gosposčino Vurberk. Lastniki Vurberka Herbersteini so posest Šentjanž prodali baronom Galler, najbrž Janezu Kristjanu grofu Galler, ki je leta 1659 izpričan kot lastnik združene gosposčine Šentjanž in Ravno polje. Kasneje je bila

gospoščina Šentjanž od Ravnega polja odprodata, lastnica je bila grofica Vojske. 1820. je bilo posestvo v lasti gospodarskega direktorja gospoščine Ptujski grad Antona Hellingerja, po njegovi smrti 1830 pa je bil Šentjanž ponovno združen z Ravnim poljem. Ko so leta 1917 kupili Ravno polje Herbersteini, je bila iz posesti izločena manjša gospoščina Šentjanž, ki jo je kupil ptujski župan Josef Ornig. Po njegovi smrti je posest podedoval njegov sin, dipl.ing.dr. Jožef Ornig, in ker je merila le 98 ha kasneje ni zapadla pod agrarno reformo. Medtem ko so Herbersteini v operacijah agrarne reforme izgubili večji del posesti Ravno polje se je Šentjanž obdržal in 50 ha njiv, 25 ha travnikov, 23 ha hrastovih gozdov ter 50 – glavo čredo govedi in svinjerejo je bilo vzorno kmetijsko posestvo. Po smrti dr. Jožefa Orniga je postala lastnica njegova vdova, ki je imela Šentjanž do leta 1945, ko je bila veleposest zaplenjena in vključena v Kmetijski kombinat, v graščino pa so naselili stanovalce.³

1.3 Okraj Ravno polje po popisu hiš iz leta 1754

Gospoščina Ravno polje je imela po popisu leta 1754 373 podložniških hiš v 28 okrajih severno in južno od Drave: Starše, Gerečja vas, Loka, Dogoše, Ločič, Mihovci, Prepolje, Hvaletinci, Rošnja, Breg pri Ptuj, Sveta Kunigunda, Župečja vas, Skrinarje k Trnovski vasi, Žitečka vas, Hajdoše, Duplek, Derbetinci, Črmlja, Slovenja vas, skupno 292 hiš. H gospoščini je spadal tudi trg Ptujška Gora z 22 hišami. Imela je sodišče in sodno pristojnost nad podložniki in pravico nizkega lova.⁴

1.4 Ravno polje in Vurberk nasprotnici na desnem in levem bregu Drave in uboj grofa Herbersteina 1677

Reka Drava je bila meja med gospodstvi Šentjanž in Ravno polje na desnem bregu in Vurberkom na levi strani. Zaradi ribolovnih pravic in pravic koriščenja nizkega grmičevja ter hoste na prodcu, v katerem so podložniki z obeh strani pasli živino in grabili steljo, je bilo to območje, zaradi katerega so nastali številni spori med obema

³ Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, strani od 48 do 49.

⁴ Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, strani 49 do 51.

gospoščinama. Ti so se vlekli desetletja, zato sta se v letu 1622, 25. Februarja, sprti gospoščini načelno dogovorili, da rešita spor. Lastnika Ravnega polja Ivan Kristan Galler z ženo Terezijo Marijo, roj. Grofico Breuner, ter Jurij Gunter grof Herberstein, gospodar Vurberka, so sklenili poravnavo. Najbolj sporna zadeva je bila pravica ribolova v Loškem toku. Ta rokav ni imel vode iz Drave, temveč se je napajal z vodo iz različnih izvirkov nad Sv. Miklavžem in pri njem. Ugotovljeno je bilo, da je zemljišče, kjer so izviri, last grofa Gallerja in njegove žene in imata vso pravico izkoriščanja, po lastni presoji brez vmešavanja Vurberka, v vodotoku od izvirov do kmetije Frankovič. V tem delu imata ribolovno pravico tudi njuni hlapci in mojstri za vse čase. To določilo bi se lahko spremenilo le v primeru, če bi Drava prebila rokav na začetku in spremenila Loški tok ter ga prestavila proti vurberški strani, kjer je nekoč že bil. Takrat bi imel grof Herberstein pravico do ribolova, čeprav le te ni imel zapisane v urbarju. Od Frankovičeve kmetije navzdol, v spodnjem delu Loškega toka, do kraja, kjer se je izlival v Dravo, pa Gallerji ne smejo ribariti, od tam dalje ima ribolovno pravico Herberstein. Enaki pogoji, kot sta jih sklenila za ribolov, so veljali tudi za lov na bobre. Le da je grof Galler dal Herbersteinu lasten travnik na vurberški strani v zameno, da je lahko lovil bobre na tej strani Drave v vsej dolžini Loškega toka. Dogovorila sta se tudi, da s peščenimi jezovi, ki nastanejo na Dravi na tej ali oni strani, vsaka gosposka razpolaga samostojno. Herberstein je obljubil, da ne bo podiral jezov na desni strani in ne bo oviral kmetov, če si bodo od tam vozili steljo in les. Brod, ki je bil v vasi Dogoše, je ostal v lasti gosposčine Ravno polje, kakor je bil od nekdaj. Sami so ga morali zgraditi in zanj dati les, tudi za prevoz na vurberški strani. Herberstein si je brezpravno prilastil več imetja, ki je bilo last Ravnega polja. Tako je moral na podlagi pogodbe vrniti podložnika Henrika Kosa, kovača iz Dupleka, 5 volov, ki jih je vzel kmetom gosposčine Ravno polje, in ladjo pri brodu na Dravi. Za vse svoje prekrške je obljubil, da bo na letnem sejmu in cerkvenem žegnanju daroval

20 goldinarjev.

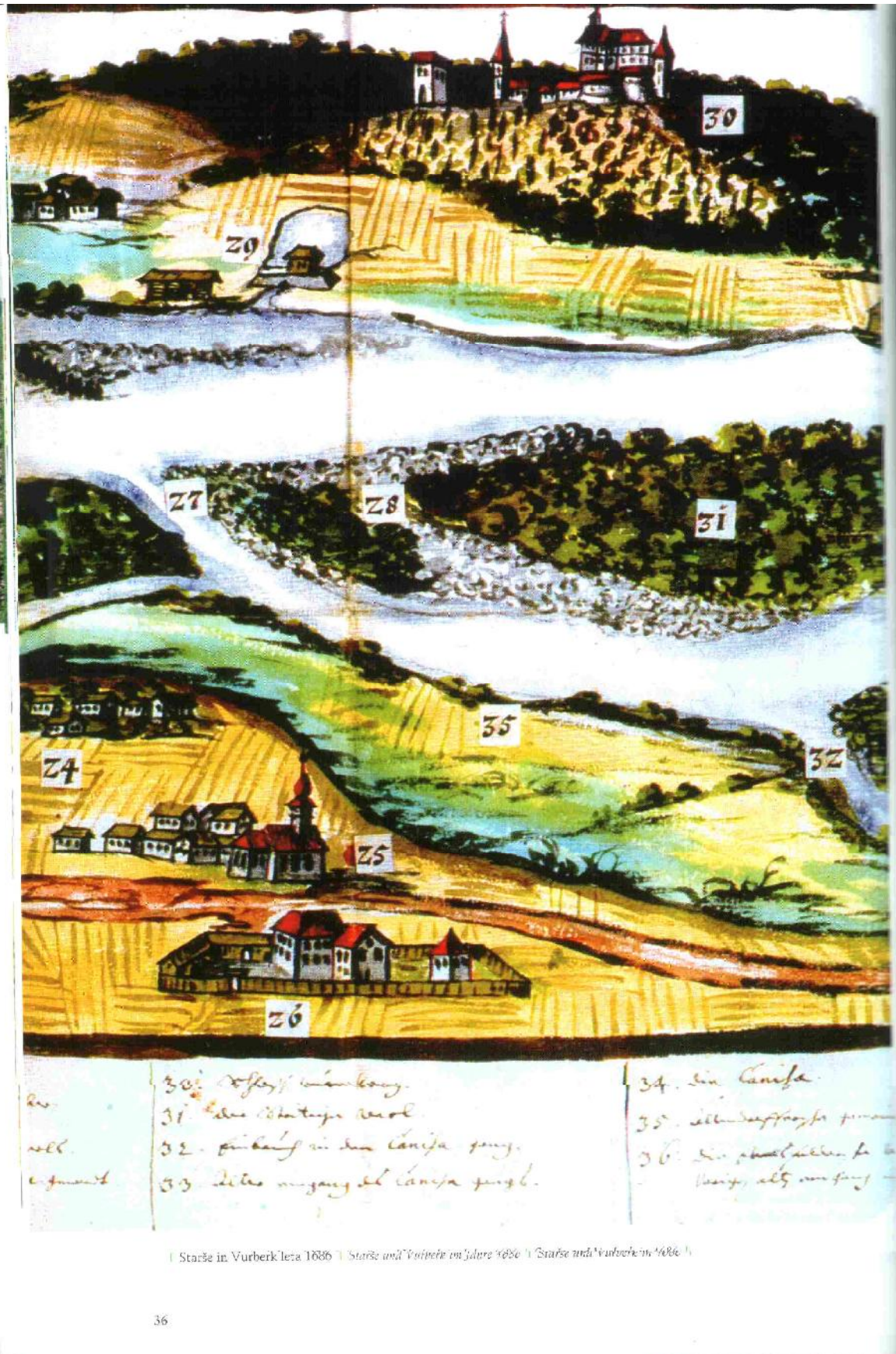
Reka Drava je nenehno spreminjala tok. Kmetje na Dravskem Polju so bili odvisni od paše in stelje, ki so jo dobili iz grmičevja in hoste na dravskih prodih, zato so si podložniki grofice Galler gradili jezove, da so prodnati svet zaščitili. V vodnih rokavih, tolmunih in mrtvicah so se zadrževali ribe, bobri in ptice, nad katerimi si je lastil pravico vurberški gospod. Kljub sklenjenemu dogovoru iz leta 1662 je grof Herberstein večkrat organiziral pohod svojih podložnikov in oboroženih hlapcev, ki jih je dodobra ojunačil z vinom, da so šli razdret jezove na desno stran Drave.

Herberstein je take pohode pripravil večkrat, pri čemer je kmetom Dravskega polja prizadejal veliko škodo, povzročil ogromno dela in jeze. S svojimi napadi pa je tudi lastnici grofici Galler prišel preko glave, da je posredno ali neposredno preko svojih oskrbnikov naščuvala že tako razjarjene kmete, da so se uprli grofovi samovolji, saj ni upošteval nobenega opomina ali razsodbe cesarja ali dežele.

Tako se je 31. maja 1677 Günter grof Herberstein, kot že mnogokrat prej, odpravil nad kmete z druge strani Drave. Toda tam ga je čakalo presenečenje. Oboroženi kmetje, ki jih ni mogel ustrahovati in katerih žrtev je postal v spopadu. Kmete so odpeljali v Gradec, kjer se je pričel sodni postopek, ki se je vlekel od junija 1677 vse do leta 1681. Herbersteinova vdova je zahtevala najstrožje kazni za obdolžene, ki morajo biti za vzgled in opozorilo drugim, da si kmetje ne bi drznili še kdaj dvigniti roko nad gospodarje.

Slika 8: Helebarde, vzeta iz spletne strani <http://sl.wikipedia.org/wiki/Helebarda>

Starše in Vurberk leta 1686 | Starše und Vurberk im Jahre 1686 | Starše und Vurberk im 1686

Slika 9: Starše in Vurberk leta 1686, slika vzeta iz knjige: Starše, Kapital 2004, stran 36.

Če povzamemo pričevanja sedmih obtoženih Gallerjevih podložnikov v sodnem procesu zaradi uboja Güntherja Herbersteina, pričajo le – ta dovolj zgovorno o dogodku, kmečkem strahu pred gospodo, strahu pred oboroženimi hlapci, kmečki jezi, pa čeprav je bila izzvana na pobudo maščevalne grofice Galler, ki je izrabila svoje podrejene in svoje podložnike.

Zaslišanja, ki so potekala od 21. Julija 1677 do 21. Marca 1678, je vodil mestni sodnik in župan Gradca Hingerl, v zadevi je zaslišal posamezne obtožence večkrat.

Andrej Zupanič (Suppänitsch),

po domače Regal, ki je bil zaslišan že 11. junija 1677, je drugič izpovedal, da je v petek ali soboto pred dogodkom oskrbnik gosposčine Ravno polje Andrej Grafenauer sklical 25 kmetov v grad. Tam jim je povedal, da bo grof Herberstein prišel s svojimi ljudmi podret jez. Zupanič, Štefan Goričer in Miha Tomašin so opozorili oskrbnika, da to ne bo dobro, saj bo grof ustrelil in ubil najmanj 5 ali 6 kmetov. Nato je upravitelj odgovoril:«Butci, kaj je že 5 ali 6 mrtvih, saj ne bo vseh pobil. Jaz vam bom dal puške in vi se postavite močno v bran, in ko bo grof prišel in pričel streljati, streljajte tudi vi. Dobil sem pismo z ukazom moje gospode z Gradca.» Nato je vseh 25 kmetov dobro pogostil z vinom, dvema vedroma, kar je zneslo 24 četrtink, od česar so bili precej opiti. Nato jih je oborožil s strelnim orožjem in helebardami. Zupaniču je dal puško in dve pištoli in mu jih je tudi sam napolnil. Zupanič se je celo branil in ni želel vzeti orožja, češ da ne bi želel umreti. Oskrbnik pa mu je rekel, da prav zato daje tako orožje, dasebo lahko z njim branil. Ostalim 24 je dal helebarde. Tako oborožene sta jih šafarja Ravnega polja in Šentjanža peljala k reki, da preprečijo grofu Herbersteinu, njegovim vojakom in vurberškim podložnikom, da jim razdrejo jez na Dravi blizu vasi Loka. Jez so zgradili podložniki grofa Gallerja, da bi svoje travnike in njive, ki so jih imeli ob reki Dravi, obvarovali pred poplavami. Oskrbnika obeh gosposčin sta za 5 vasi poslala 50 helebard in dve vedri vina. Šafarja sta orožje razdelila med svoje ljudi, ki so bili slabo oboroženi, pa tudi z vinom nista skoparila. Ob jezu se je zbralo nad sto kmetov iz Starš in sosednjih vasi. Prihajal je grof Günter s krdelom oboroženih ljudi in zavpil:«Kaj delate tukaj, bestije, izginite!» Dva kmeta iz Šikol, ki sta stala spredaj, sta mu odgovorila, da stojita tukaj, da bosta branila zemljo svojega gospodarja in da ne smeta oditi. Grof je 2 krat ustrelil v množico vendar ni nikogar zadel. Prestrašeni kmetje so se razbežali in poskrili v grmovje. Šafarja, dva lovca, sodni sluga in grajski kovač so iz grmovja kmete topli in vpili na njih, da se ne smejo ustrašiti, temveč naj se branijo. Nato so kmetje ponovno navalili. Prišlo je do

medsebojnega prerekanja in vpitja, ki ga je prekinil grof s tem, da je dva krat ustrelil v množico in ubil Kurnika (Gurniga). Kmetje so pričeli v grofa metati kamenje in se borili s kmečkim orodjem in orožjem. Obtoženi je bil z ostalimi kmeti ob jezu, ko ga je eden izmed grofovih vojakov s karabinarjem udaril po glavi, kar ga je razjezilo in je s sabljo ubil vojaka. Grof je napolnil orožje s tremi naboji in stekel nekoliko vstran, kmetje so ga dobili in potokli. Sam sicer ni bil zraven in ni videl kateri izmed kmetov je grofa prebodel s helebardo, drugi so trdili, da ga je Jurij Kreusl, ki je tudi priznal, da je grofu zasadil kmečke vile v glavo, ostali pa so ga nato s sekirami pobili do smrti. Zupanič ni streljal in je pištoli odnesel v grad ter ju še napolnjeni vrnil ženi oskrbnika. Ko je upravitelj slišal za grofovo smrt, je nemudoma odjahal in ni čakal na kmete. Grajska hišna pa je kmetom dala kruha in vina. Zupanič je bil žalosten in šel domov k ženi. Izjavil je tudi, da ni slišal, da bi grof moledoval in prosil za življenje. Grof Herberstein je že prej nekaj krat napadel ljudi, ki so delali obrambni jez, in nanje celo streljal. Nekoč je prišel ponoči in s svojimi konjeniki na to stran Drave in z jahanjem po žitnih poljih kmetom iz Starš in drugih vasi povzročil veliko škodo.

Jurij Kreusl

»Šafar mi je dal helebardo in mi rekel, da se lahko branim, saj je prejel pismo iz Gradca, da se smemo proti grofu braniti, če nam bo delal silo.« Ko je grof ubil in smrtno ranil dva kmeta, so kmetje pričeli metati kamenje in se boriti s palicami ter loviti grofa, ki je pričel bežati. Regal je v boju s sabljo usekal nekega grofovega vojaka. Z vilami je grofa prvi sunil Andrej Regal in tako grof ni več mogel na konja, drugi pa so ga pobili do smrti. Tudi sam je v tem splošnem pretepu udaril grofa s helebardo v trebuh. Vsega je kriv šafar, ki je kmetom ukazal, naj se branijo in potolčejo grofa. V času, ko je grof prihajal s konjeniki k jezu in ji nadrl:« Barabe, kaj delate tukaj?«, so kmetje na to odgovorili le to:«Gnadjivi gospod, nič drugega, kakor to, da moramo braniti zemljo našega gospoda.« Ko je grof uvidel, da se bomo branili, je s tremi streli ubil nekega starega možaka ter smrtno ranil še drugega. V tem času, ko si je polnil orožje, pa so kmetje močno udarili s kamenjem, kmečkim orodjem in orožjem, ga ujeli in ubili. V tem letu so grofa že tri krat odgnali od jezu. Zadnjič se je zatekel v Gallarjevo pristavo, do koder so ga podili kmetje in streljali za njim. Najbrž bi tudi tokrat ubežal jeznim kmetom, vendar je tokrat šafar kmetom dal natančno navodilo, da se morajo boriti. Že po prvem strelu so se kmetje želeli umakniti, vendar je oskrbnik jasno zapovedal, naj se branijo. Šafar je na začetku vsem kmetom povedal, da je oskrbnik dobil iz Gradca pismo, v katerem je jasno, naj grofa ubijejo.

Sicer pa je oskrbnik šafarju svetoval, naj po uboju ne hodi več na grad temveč naj se umakne na varno. Po uboju je Kreusl dobil še 2 krat vino. Z Regalom pa po bitki še ni govoril. Izjave drugih zaslišanih so podobne. Ostali obtoženci so še bili: **Jurij**, sin Jakoba **Teutscherja** iz Loke, **Martin Rechberger**, **Nikolaj Metličar**, **Miklavž Megličar** in **Matija Golob** - šafar.

Po uboju so dali kmetje potek dogodkov zapisati, vendar jim je grofica Galler ta zapisnik odvezla.

Na sodišču so bili zaslišani še: **Arne Planšek**, sodni sluga grofice Galler, **Luka Škof** in oskrbnik grofice Galler, **Andrej Grafenauer**.

Regal je zanikal, da bi dal pobudo ali ukaz, naj kmetje ubijejo grofa. Pač pa mu je to ukazala gospodarica Marija grofica Galler, ker se grof Herberstein ni menil za noben ukaz, pa naj je bil ta cesarjev ali deželni, ki mu je prepovedoval podreti jez. Ukazano mu je bilo, naj se on in podložniki krepko upirajo. Matija Golob je med ostalim na zaslišanju izjavil, da je po uboju odšel v grad poročat oskrbniku. Ta je bil prestrašen in je takoj odjahal v Maribor.

Obtoženci so se leta 1678 s prošnjo obrnili na cesarja, naj ustavi nameravano torturo, saj vsi obsojeni prestajajo hudo kazen že leto in dan, vkovani v železne okove, nemilostno izpostavljeni mrazu, vročini in lakoti, pomanjkanju, ušem in drugim zajedavcem. Takoj po prijettju so jih mučili, čeprav so dejanje uboja z obžalovanjem priznali, saj so dejanje storili v silobranu. Če jih bodo še dalje mučili ter jim pri tem polomili ude, bodo kasneje nezmožni opravljati delo na svojih kmetijah in zaslužiti denar za plačevanje davkov.

1679 še vedno ni bilo uradne sodbe in deželno sodišče je v poročilu cesarju zapisalo, da je za veliko zamudo kriv mestni sodnik. Graški mestni sodnik je avgusta 1679 poročal deželni vladi o stanju šestih zapornikov, ki so zaprti na rotovžu vsi skupaj v majni celici v nemogočih razmerah, kjer je vročina in jih bodo požrle uši. Celotna zadeva je baronici Galler povzročila velike stroške. Decembra 1679 je vložila pritožbo deželnemu namestniku, da so obtoženci že tri leta v zaporu, naj jih poslej vzdržuje in za njih plačuje grofica Herberstein, saj jih ona več ne bo, ker jih ni dolžna. Že marca istega leta je baronica Galler prosila, da bi nekatere obsojence izpustili iz ječe na mestnem magistratu v Gradcu, kar pa ji ni bilo ugodeno. Vdova grofica Marija Herberstein je na Galleričine pritožbe leta 1680 napisala pismo cesarju o zadevi petih podložnikov, ki so zaprti v Gradcu. Marca 1680 so deželni stanovi poročali cesarju o zapornikih v Gradcu. Dva so odpustili, čeprav proces še ni bil zaključen, za visoko

kavcijo. Stanovi so predložili, naj z računom za zapornike obremenijo baronico Galler, ker gre za njene podložnike. Sicer pa sta v zaporu še dva in najbolje bi bilo tudi ta dva za visoko kavcijo izpustiti. Usoda zadnjih dveh, ki sta morala ostati zaprta do konca procesa, je bila zapečaten z dvorno resolucijo, izdano 14. junija 1680. Marca leta 1681 so proces pripeljali h kraju in na 116 straneh dolgem zapisniku zapisali končne izjave in predlagali kazni za dva preostala v zaporu.

Usoda zaprtih obtožencev

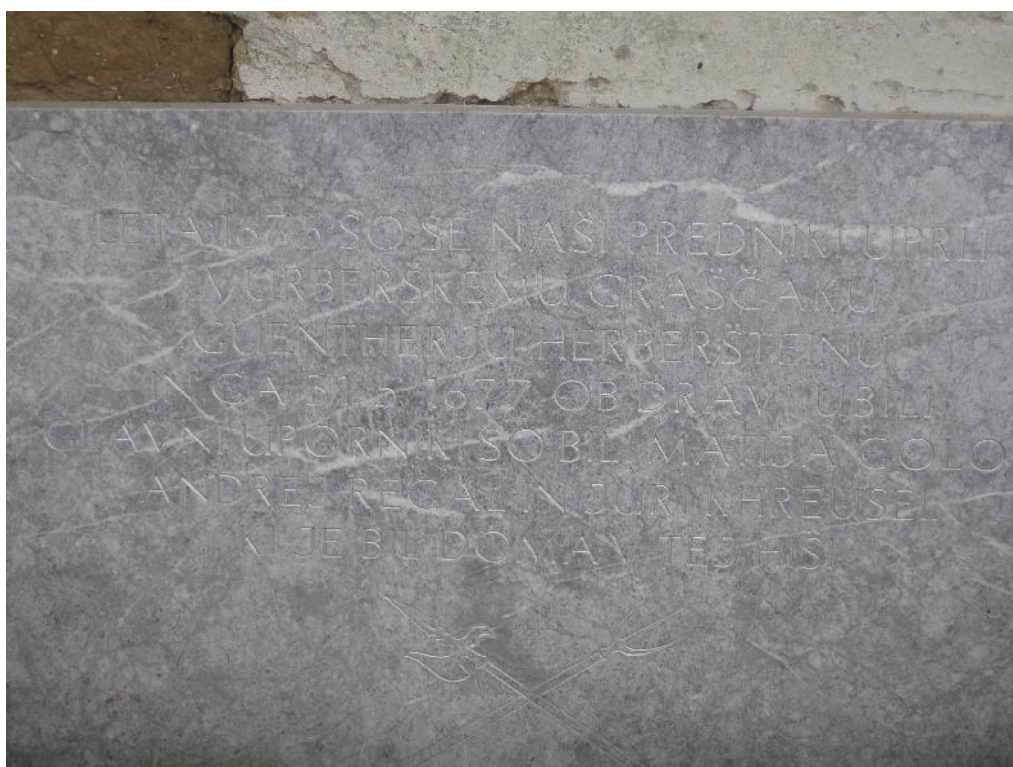
Andrej Zupanič – Regal je poleti leta 1680 v ječi umrl za kugo. Ostali so bili izpuščeni. Kreusl in oskrbnik Golob sta ostala v zaporu do konca procesa. Leta 1682 je bila obema s cesarskim odlokom potrjena kazen. Kreusl je moral biti tri ure izpostavljen na prangerju, okrog vratu pa so mu morali obesiti »lapis infamiae«, nato naj ga za vedno izženejo iz dežele Štajerske. Golob je bil obsojen na tri mesece prisilnega dela na javnih delih, okovan v železo, v Gradcu ali kje drugje. Uporna baronica Galler je na cesarski ukaz odgovorila junija 1682, da v okviru domačega sodišča kazni ni mogoče izvrševati, saj v Ptujju in okolici razhaja kuga. Kasneje so sklenili, da bodo kazen opravili v Gradcu. Zadeva, ki se je vlekla 15 let, daje podobo sodnega sistema 17. stoletja. Kljub temu da je šlo za uboj plemiča, sodišče obdolžencev ni obsodilo na smrt, kar bi sicer pričakovali. Zavlačevanje zadeve na nižje stopenjskem mestnem sodišču in kasnejši prenos na deželno sodišče ter prepiri med vdovama Galler in Herberstein so zadevi odvzeli ostrino in smisel kazni. Zadnja skrb oblasti so bili prizadeti kmetje, ki so po mučenjih in zaslišanjih leta čakali na odločitev sodnih oblasti, in najbrž tudi skrb mestnega sodnika v Gradcu ni veljala toliko zapornikom, kolikor se jih je želel po mnogih letih končno iznebiti.⁵

⁵ Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, strani od 51 do 58.

Slika 10: Grb rodbine Herberstein, vzeta iz spletne strani

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Herbersteini>

Slika 11: Spominska plošča s tekstom danes (foto: N. Ekart Misleta)

LETA 1675 SO SE NAŠI PREDNIKI UPRLI VURBERŠKEMU GRAŠČAKU GUNTHERJU HERBERSTEINU IN GA 31.05.1677 OB DRAVI UBILI. GLAVNI UPORNIKI SO BILI MATIJA GOLOB, ANDREJ ZUPANIČ (REGAL) IN JURI KHREUSEL KI JE BIL DOMA V TEJ HIŠI.

Slika 12: Hiša Jurija Khreusla v Staršah (foto: N. Ekart Misleta)

1.5 Ravno polje je bilo zibelka sodobne ovčereje na Štajerskem

Uradnik in uspešen ekonomist **Franc Seraf Anton Blagatinšek** je z uvedbo ovčereje na zakupni gosposčini Ravno polje dvignil gospodarstvo na nivo zelo uspešnega posestva v letih 1786 in vse do svoje smrti 1820. Zaradi njegovih naprednih idej ga štejemo med utemeljitelje sodobne ovčereje na Štajerskem.

1764 je **Marija Terezija**, (vladarica dednih habsburških dežel, nadvojvodinja Avstrije, kraljica Ogrske in Češke) vladarica Svetega rimskega cesarstva ukazala ustanoviti Kmetijsko družbo (obstajala skoraj 25 let) njen namen je bil oživiti štajersko kmetijstvo s številnimi novimi idejami, eksperimenti in metodami (gnojenje, ograde, lastna vzreja).

Cesar Jožef II. se je na Ravnem polju mudil 21. in 22. 6. 1786 ter za vse zasluge

ustno in pisno nagradil Franca Serafa Antona Blagatinšek-a kot zvestega in vdanega podložnika.⁶

1.6 Vojaške vaje in manevri

Že rimska vojska je postavila na tem območju vojaški legijski tabor. Posebej pomembno vlogo je do 18. stoletja obdržalo mesto Ptuj zaradi državne ceste Dunaj – Trst, katera je bila speljana prek Maribora in je obšla Ptuj. V 18. in 19. Stoletju so potekali mnogi manevri in vojaške vaje v pomladnih, poletnih in jesenskih mesecih. Sam dvorec Ravno polje je stal ob takratni glavni cesti, zato so počitek poiskali v njem tudi visoki častniki avstrijske vojske.

Slika 13: Častnik avstrijske vojske, slika vzeta iz spletne strani

<http://www.kamra.si/Default.aspx?module=7&id=8741>

⁶ Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, strani od 69 do 76.

Od 20. do 22. Junija 1786 je sam cesar Jožef II obiskal vojaške vaje in med tem tri dni bival v dvorcu Ravno polje.

Ko se je **nadvojvoda Karl** umikal iz Italije, je prišel 28. novembra 1805 z vojsko na Ravno polje, si je v gradu uredil glavni štab. 5. septembra je manevrom prisostvoval tudi cesar **Franc Jožef I.**, ki je na Ptuj prispel s posebnim vlakom z Dunaja v spremstvu cesarsko-kraljevega vojnega kabineta.⁷

CESAR FRANC JOŽEF I. in CESARICA ELIZABETA AVSTRIJSKA

Slika 14 in 15: Cesar Franc Jožef I. in CESARICA ELIZABETA AVSTRIJSKA, slika vzeta iz spletne strani

http://sl.wikipedia.org/wiki/Franc_Jo%C5%BEef_I._Habsbur%C5%A1ko-Lotarin%C5%A1ki

Gospoščina Ravno polje je bila skozi zgodovino v glavnem letna rezidenca. Tudi zanjo je bilo značilno, da je imela bogato notranjo opremo in zbirko knjig. V petdesetih letih dvajsetega stoletja se je graščina zaradi nevzdrževanja spremenila v razvalino.

⁷ Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004, strani od 91 do 99.

2.0 NASTANEK IN ZGODOVINA DANAŠNJE VASI STARŠE OB REKI DRAVI

Nastanek naselja, katero se danes imenuje **Starše**, ni popolnoma ugotovljen. Vemo, da je v ledeni dobi današnje Dravsko polje prekrival led in sneg, ki se je skozi tisočletja stopil, zaradi česar je nastalo Dravsko jezero, skozi katerega je tekla reka Drava. Sčasoma je to jezero usahnilo, reka Drava pa je napravila svojo strugo in se ohranila vse do danes.

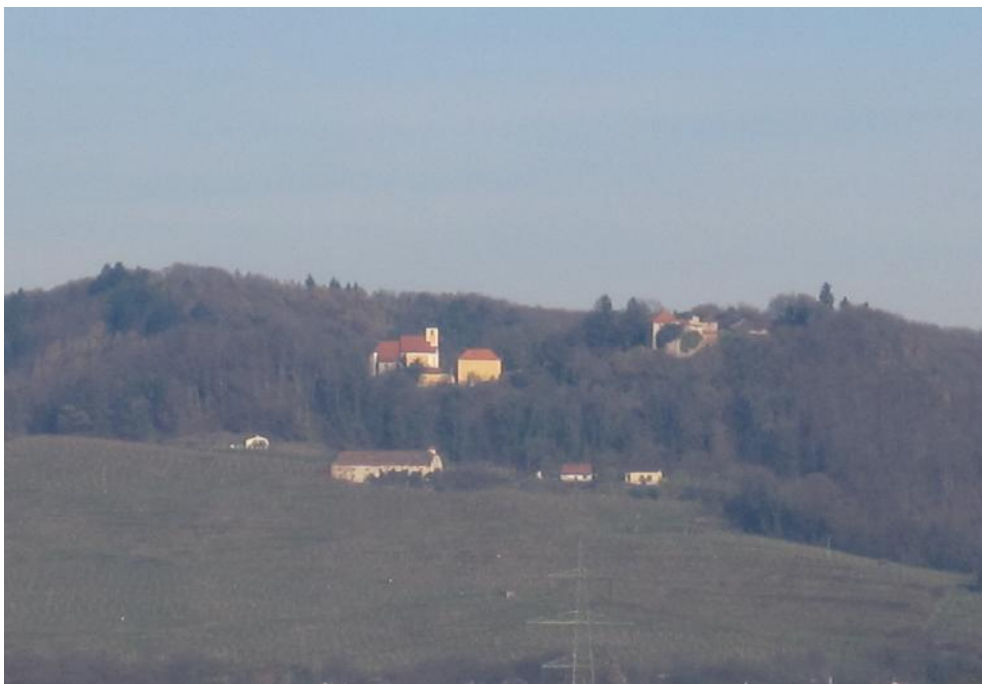
Slika 16: Stara struga reke Drave (foto: N. Ekart Mislela)

Reka Drava je pred več kot 2000 leti tekla tik ob vznožju današnjega vurberškega hriba, tako da je bila med Dravo in takratnim naseljem Starše dolina, v kateri so si Rimljani postavili bivališča za svojo vojaško legijo in veličasten Mitrov tempelj. Vse to je Drava poplavila in porušila ter prekrila s plastmi zemlje, kjer so kasneje nastali travniki, pašniki in gozdovi.

Leta 1839, ko je reka Drava ponovno poplavila ob veliki povodnji, je iz zemlje izruvala ostanke rimskih zgradb, kateri so bili prepeljani v muzeje v Gradcu, Ptuju in Mariboru. Najdeni predmeti so bogastvo naše dežele, za nas pa zapuščina z neprecenljivo vrednostjo. Nato je reka Drava ponovno kot že velikokrat poprej prestavila svojo strugo.

Po odhodu Rimljanov so prebivalci ob reki Dravi na Dravskem polju živeli kot pastirski narod in se ukvarjali živinorejo. S krčenjem gozdov so pridobili polja in jih pričeli obdelovati. Prve skupnosti, v katerih so živeli, so bile zadruge, katere je vodil starešina. Zaradi nenehnih vpadov tujcev je bila potrebna obramba, zato se je več zadrug združilo v županijo, v kateri so si izvolili župana. Županije so se združile v vojvodino, v kateri je načeloval vojvoda ali knez, ki je bil demokratično izvoljen. Karantanija je obsegala tudi ozemlje današnjega Dravskega polja, zato so bili naši vojvode ustoličeni na Gosposvetskem polju.

Po nadoblasti Bavarcev nad karantanskimi vojvodami so naši kraji prešli pod oblast nemških kraljev in cesarjev. Polastili so se vse zemlje in njenih dobrin. Podarili so jo plemenitašem, škofom samostanom, grofom in graščakom – »gospoščino«. Ozemlje današnje vasi Starše so dobili solnograški škofje in na njej naselili svoje podložnike. Kot je razvidno iz zapisov tedanje gospoščine, je bilo v Staršah naseljenih osem kmetov, kateri so dobili zemljo v uporabo, za kar so morali gospoščini dajati desetino od vseh pridelkov, služiti tlako in opravljati razna druga dela. Kmetje so bili pravi sužnji gospoščine in popolnoma odvisni od nje. Lahko so jih prodajali drugim, zapirali v grozotne ječe ali mučili do smrti. Iz podložništva solnograških škofov so naši kmetje prešli v podložništvo ptujskih graščakov, za njimi pa vurberških in ebensfeldskih graščakov. Kmetije vurberških podložnikov so ostale skoraj nespremenjene do odprave podložništva in odgovarjajo današnjim kmetijam z domačimi imeni. Te kmetije so točno razvidne v sedanjih katastrskih mapah katastrske občine Starše, ki je bila prvič napravljena leta 1825.

Slika 17: Pogled na Vurberk iz Starš (foto: N. Ekart Misleta)

Razen te zemlje, katera se je imenovala kmetijska zemlja, je bila v Staršah še zemlja gosposčine, katera jo je sama obdelovala po svojih služabnikih in po kmetih s tlako.

Slika 18: Dvorec v Staršah danes (foto: N. Ekart Misleta)

Prav tako je bila še zemlja, katera je ostala še vedno podložna cerkveni gospoščini. Tukaj je bila postavljena cerkev in cerkvena poslopja.

Slika 19: Janezova cerkev v Staršah (foto: N. Ekart Misleta)

Slika 20: Sv. Janez Krstnik (foto: N. Ekart Misleta)

Tudi Turki niso prizanesli našemu ozemlju. Že leta 1478 so ropali in požigali po današnjem Dravskem polju. 1493 so ponovno napadli Ptuj in Gornje Dravsko polje.

Tedaj so prebivalci današnjega ozemlja Starš občutili najhujša grozodejstva Turkov. Ponovno so leta plenili in požigali 1532 po Štajerskem proti Vurberku. Ker ga niso morali zavzeti so preplavali reko Dravo, požgali Starše in druge vasi proti znameniti Ptujski Gori.

Slika 21: Bazilika Marije Zavetnice s plaščem, slika vzeta iz spletne strani <http://www.ptujaska-gora.si/index.php/sl/turistina-pisarna/upnijski-urad>

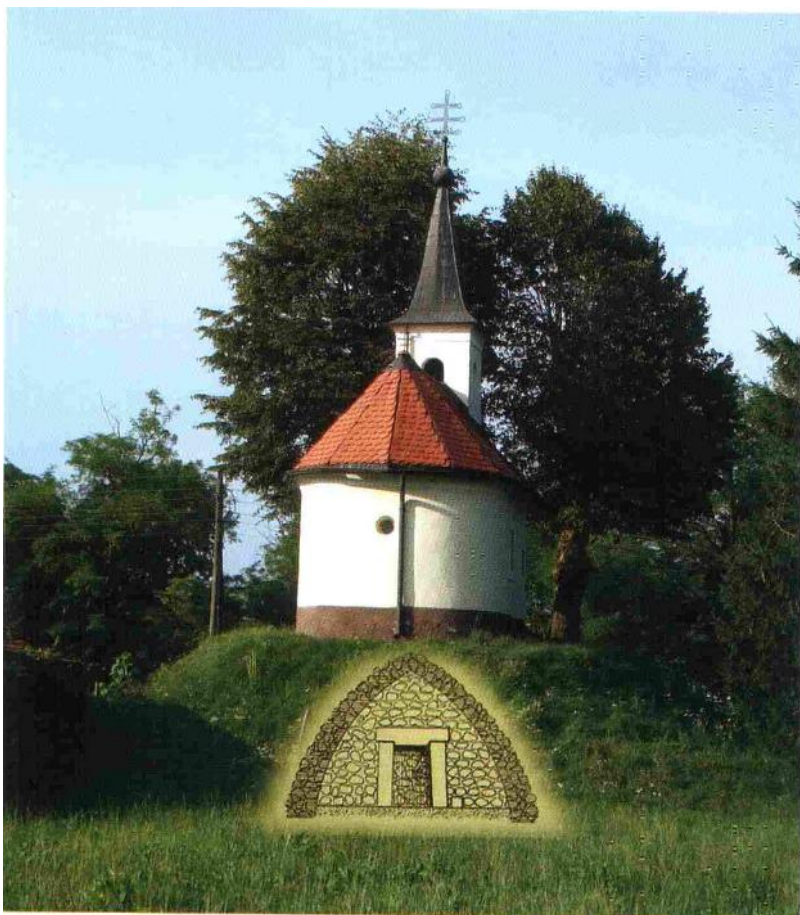

Slika 22: Glavni oltar-Marija Zavetnica s plaščem, slika vzeta iz spletne strani http://sl.wikipedia.org/wiki/Bazilika_Marije_Zavetnice_s_pla%C5%A1%C4%8Dem,_Ptujaska_Gora

Slika 23: Pogled na Ptujsko Goro (foto: N. Ekart Misleta)

1782 leta so opustošile naše ozemlje kobilice. Te so deloma pobili in prestrašili, da so odletele. Od poginulih je nastajal strašen smrad in kuga, katera je pomorila ogromno ljudi. Ponovno se je pojavila leta 1836 (avgust, september). V vasi Loka ni za to boleznijo umrl nihče, zato so leta 1840 postavili na umetnem gričku kapelico pod katero so 1891 odkrili del rimskega grobišča.

Dva pogleda na gomilo v Loki. Za boljšo predstavbo je fotografija južne strani kombinirana z Jennyjevo risbo iz leta 1893

Slika 24: Dva pogleda na gomilo v Loki, slika vzeta iz knjige: Starše skozi čas, Ostroga 2010, stran 61

Naše prebivalstvo je prav tako občutilo tudi grozote 1. in 2. svetovne vojne. Veliko pobitih, izseljenih in mučenih žrtev je bilo. O veličini njihovega prispevka za slovenski narod bo še pisala zgodovina.

Slika 25: Spomenik NOB v Staršah (foto: N. Ekart Misleta)

2.1. Šola

Podatki iz leta 1879 navajajo, da je bila prvotna šolska stavba na kraju, kjer je danes postavljeno župnišče. Ustanoviteljica šole naj bi bila župnijska cerkev Hoče, saj je bila takrat starška cerkev podružnica hočke fare.

Prvotna stavba je bila lesena. V njej je stanoval mežnar, svoj prostor pa je imel tudi župnik iz Hoč, kateri je v Starše prihajal ob nedeljah da je poučeval verouk sinove »najuglednejših« faranov. Ker se je število le- teh povečevalo, so leta 1808 postavili novo stavbo. Ohranjeno je poročilo tedanjega dekana iz Slivnice z dne 14.10.1806, kjer je navedena potreba po ustanovitvi šole v Staršah za okoliške vasi Prepolje, Marjeta, Loka, Rošnja in Zlatoličje, saj je bilo prijavljenih 35 dečkov in 31 deklic. Prostor, ki jim je bil namenjen, je meril le 18 kvadratnih metrov. Zato je bila leta 1818 postavljena nova šolska zgradba. V tej je bila učilnica, veža in prostor za sanitarije. Ker je leta 1836 to zgradbo uničil požar, so vse do leta 1870, ko je stopil v veljavo nov šolski zakon, in še dlje, pouk izvajali v župnišču.

Slika 26: Župnišče v Staršah danes (foto: N. Ekart Misleta)

Z novim zakonom je državna oblast prevzela nadzor in skrb za šole. Ustanovili so se krajevni, okrajni in deželni šolski sveti, prav tako se je izboljšal status učiteljev. Prvi krajevni šolski odbor svoj mandat ni deloval, bil je le formalno imenovan. Šele drugi krajevni šolski odbor v sestavi: načelnik, podnačelnik, nadučitelj, župnik, dva kmeta in dva vaščana je pripravil vse za graditev novega, nujno potrebnega šolskega poslopja, saj je bilo leta 1875 v Staršah 320 šoloobveznih otrok, od tega jih je pouk obiskovalo le 190.

Slika 27: Stara slika učencev (fotografija je last ga. N. Ekart Misleta)

Lastnik graščinskega posestva grof Hans Holwl je daroval občini zemljišče, na katerem je bil prostor za šolsko poslopje, igrišče in vrt. Lastnik tega zemljišča je postala šola. 6.6.1877 je bila na seji krajevnega šolskega odbora soglasno potrjena izgradnja nove šole. Gradnjo je prevzel krajevni šolski odbor, ki je 5.7.1877 položil temeljni kamen današnje šolske zgradbe. Delo in material sta bila večinoma prostovoljno darovana in opravljena. V novi stavbi se je že 14.9.1877 pričel pouk.

Stara šolska zgradba na posnetku iz leta 1961

Slika 28: Šola Starše, slika vzeta iz knjige: Justina Veble, Šola in kraj Starše 1808-1978, izdano 1978.

V letu 1878/79 je postala šola dvorazredna, 4.4. 1891 trirazredna. 4.7. 1895 je bila zgradba nadzidana v nadstropje z namenom pridobitve novih učilnic. Nato se je leta 1921 razširila iz štirirazrednice v petrazrednico leta 1933 je z odlokom ON Br 51415 z dne 12.08.1933 postala sedemrazrednica, in v letu 1957/58 popolna osemletka vse do uvedbe devetletnega obveznega šolanja v današnjem času.

2.2. Intervju z nekdanjo učiteljico ga. Terezijo KUMER iz Starš

Od svojih sedanjih učiteljev pogosto slišimo:« Ja, ko sem pa jaz hodila v šolo pa je bilo vse drugače.« Pripovedujemo nam, kako pridni so bili učenci in kako veliko znanja so imeli. Zato smo želeli iz ust nekdanje učiteljice izvedeti, kako je bilo v resnici nekoč v šoli.

»Učitelj mora pritegniti otroška srca s svojo naklonjenostjo, prijateljskim odnosom in ljubeznijo do otrok,« (Jan Amos Komenski) pa je misel, ki sta jo izbrskala naša mentorja in nam razložila njen smisel. Ja, želimo si takšnih učiteljev.

So bili nekdanji učitelji takšni? Mogoče bomo to lahko razbrali z intervjuja z nekdanjo učiteljico ga. Terezijo Kumer.

1. Najprej nam povejte ali je bilo lepo biti učiteljica in ste bili radi učiteljica?

Bilo je lepo, naporno in ustvarjalno. Poklic učiteljice sem vzela kot poslanstvo. Zelo rada sem bila učiteljica.

2. Potešite našo radovednost in nam povejte ali so učenci nekoč ubogali svoje učitelje, so upoštevali vsa pravila?

Otroci – učenci so v vseh obdobjih živahni, vedoželjni, pa tudi malo uporniški. Učenci sov glavnem spoštovali učitelja, vendar se je moral za to potruditi.

3. Mi mladi slišimo, da so učenci, ki so kršili pravila bili tudi fizično kaznovani, da je bila palica v tistih časih leseni učitelj lepega vedenja. Je to res oziroma kaj se je zgodilo, če je učenec kršil pravila?

V času mojega poučevanja vzgojni ukrepi niso bili več tako strogi. Včasih je res padla kakšna »packa« ali zaušnica. Palice smo uporabljali za kazanje na tabli ali zemljevidu.

4. Nam se zdi, da se je potrebno v šoli veliko učiti, da učitelji zahtevajo veliko, preveč. Lahko, spoštovana gospa, primerjate kaj ste se in kako ste se učili nekoč.

Šola je ustanova, ki ima nalogo, da učence izobražuje in vzgaja. Tako je bilo. Današnji čas je učencem prinesel mnogo izboljšav. Sigurno pa ne gre brez učitelja. O tem ali je zahtev preveč, ne morem soditi. Učitelj si mora sam postaviti prednosti. Včasih smo za pripomočke uporabljali naravne materiale, več časa smo imeli za učence, temu danes ni več tako, saj učiteljevo delo zajema preveč pisanja – administracije.

5. In plača učitelja nekoč, v vaših časih? Je bila velika?

Plača, ki sem jo kot prvo prejela, je bila 9000 dinarjev. Ali je to veliko ali malo presodite po dveh primerjavah. Za kuhalnik z dvema grelnima ploščama smo morali odšteti 450 dinarjev, za kolo so bile potrebne štiri plače.

6. Niste poznali računalnikov, interaktivnih tabel,...kako ste sploh učili, s čim ?

Res nismo poznali teh modernih naprav. Naš glavni pripomoček je bila tabla, za njo slikovni material, ki smo ga pripravljali sami, naravni material. Kjer je bilo možno, smo pojave, rastline in živali opazovali v naravi. Nekaj let kasneje smo dobili ciklograf, da smo si razmnoževali testne naloge. Nato so prišli diap projektorji in nazadnje računalniki. Računalnik je znal uporabljati redko kdo, jaz ne.

7. Lahko rečete, da je bilo nekoč otrokom lažje kot danes?

To bo moje subjektivno mnenje – tega ne vem. Vem pa, da smo vsi imeli več časa za skupne igre, pogovor. Stresa, tako močnega kot je sedaj, nismo poznali ne učitelji, ne učenci.

8. Spoštovana gospa , bi šli danes v razred, med današnje učence, z današnjim načinom dela, bi še učili,...?

Če bi bila dobro podkovana z vsemi modernimi sredstvi in znanjem, mi to ne bi predstavljalo težav. Je pa tudi res, da učenci nimajo radi starih učiteljev.

Če ste vsaj malo spoznali čas izpred 50 leti, bom zelo vesela.

Gospa Terezija Kumer je svoje poslanstvo opravljala 35 let, od tega kar 30 let na osnovni šoli Starše in vsem tem času s posebnim pedagoškim čutom podajala učno snov in širila obzorja učencem.

Slika 29: Nova šolska zgradba leta 2010 (foto: N. Ekart Misleta)

3.0 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi smo ugotovile, da je bila davna preteklost Ravnega polja in Vurberka bogata, razgibana, zanimiva in poučna. Spoznale smo veliko novih krajev, slišale mnogo prečudovitih zgodb o življenja gosposčine in drugih ljudi, videle številne ostanke hiš, ruševine gradov, gradove, spomenike, kipe, slike, pohištvo, obleko, listine, kronike, pisma, časopise. Ni nam žal, da smo sprejele tako velik izziv, kateri je zahteval od nas veliko prostega časa in truda. Sedaj smo bogatejše za veliko nam do sedaj še ne znanega gradiva, s katerim smo odkrivale dogodke iz preteklosti. Tudi čas, katerega smo preživeli skupaj na terenu nam bo ostal v spominu kot del mozaika našega življenja. Da nam je nalogo uspelo pripraviti, sta nam pripomogla tudi naša mentorja. Spoznale smo, kako zelo pomembno je razumeti in poznati preteklost, potrebno si je le vzeti čas zanjo in za obiske ohranjenega.

4.0 VIRI

4.1 Literatura

- Sašo Radovanovič, Starše skozi čas, Ostroga, 2010.
- Sašo Radovanovič, Dušan Tomažič, Polona Vidmar, Igor Žiberna, Starše, Kapital, 2004.
- Justina Veble, Šola in kraj Starše 1808-1978, izdano 1978.
- DVD Martinovanje 2012 v Hajdini, (točka ustno izročilo o zgodovini vasi Kungota)
- Časopis za zgodovino in narodopisje, Iz zgodovine Ravnega polja, Letnik 75 – Nova vrsta 40, Maribor 2004,
- Natalija Ekart Misleta, Iz preteklosti vasi Starše, FF Maribor, 2010

4.2 Spletni viri:

- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Helebarda> (29.1.2013)
- <http://sl.wikipedia.org/wiki/Helebarda> (29.1.2013)
- <http://www.kamra.si/Default.aspx?module=7&id=8741> (29.1.2013)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Franc_Jo%C5%BEef_I._Habsbur%C5%A1ko-Lotarin%C5%A1ki (29.1.2013)
- <http://www.ptujaska-gora.si/index.php/sl/turistina-pisarna/upnijski-urad> (29.1.2013)
- http://sl.wikipedia.org/wiki/Bazilika_Marije_Zavetnice_s_pla%C5%A1%C4%8Dem,_Ptujaska_Gora (30.1.2013)